

Aanvulling op het planMER bestemmingsplan Landelijk Gebied Schijndel

Contactpersoon ing. N.A. Bronsgeest

Datum 21 juni 2013

Kenmerk N001-1212073LBE-V01

1 Inleiding

Op 18 juni 2013 bracht de Commissie voor de m.e.r. (de commissie) haar toetsingsadvies uit over het milieueffectrapport (planMER) behorend bij het bestemmingsplan Landelijk Gebied van de gemeente Schijndel. De commissie constateerde enkele tekortkomingen en is van oordeel dat deze punten essentieel zijn voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan. De gemeente heeft besloten deze punten aan te vullen voordat het bestemmingsplan door de gemeenteraad zal worden vastgesteld. Deze notitie gaat in op de hoofdpunten van het toetsingsadvies en heeft tot doel de tekortkomingen die de commissie constateerde weg te nemen. De gemeente heeft ten aanzien van de overige aanbevelingen uit het toetsingsadvies haar eigen afweging gemaakt hoe daarmee om te gaan. Daar gaat deze notitie niet verder op in.

2 Aanvullingen op het MER

In haar advies van 18 juni 2013¹ aan de gemeente heeft de commissie de drie in haar ogen belangrijkste tekortkomingen in het planMER benoemd:

- De keuze voor het gehanteerde scenario 5 is volgens de commissie gestoeld op aannames die niet de maximale invulling geven. Dit kan consequenties hebben voor de beoordeling van de stikstofdepositie en de geurbelasting
- Het MER geeft volgens de commissie onvoldoende inzicht in de (cumulatieve) geurbelasting en geurhinder die kan optreden als de ruimte die het bestemmingsplan biedt voor intensieve veehouderij wordt ingevuld
- De gevolgen van een eventuele toename van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige gebiedsdelen van de Ecologische Hoofdstructuur in het algemeen, en op de Wav²-gebieden in het bijzonder, zijn volgens de commissie niet in beeld gebracht

Er is aanvullend onderzoek uitgevoerd om het MER op deze punten aan te vullen. De resultaten hiervan, en de mogelijke consequenties daarvan voor de te verwachten gevolgen op het milieu, worden in de navolgende paragrafen van deze Aanvulling op het milieueffectrapport

¹ Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Bestemmingsplan landelijk gebied Schijndel, 18 juni 2013 / rapportnummer 2788-24

² Gebieden waar de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) van kracht is

gepresenteerd. Deze Aanvulling maakt integraal onderdeel uit van het moederrapport "PlanMER bestemmingsplan Landelijk Gebied Schijndel" (R002-1212073HUU-cri-V01-NL, 4 april 2013).

2.1 Maximale vulgraad en de gevolgen voor N-depositie

In het planMER is bij de gebiedsgerichte modelleringen uitgegaan van een maximaal haalbare vulgraad op een bouwvlak van 50%. De commissie geeft aan dat deze aanname niet, dan wel onvoldoende is onderbouwd in het planMER. Daarnaast wordt in twijfel getrokken of er, onder de specifieke situatie die geldt in Schijndel, niet van een (veel) hogere vulgraad uitgegaan zou moeten worden.

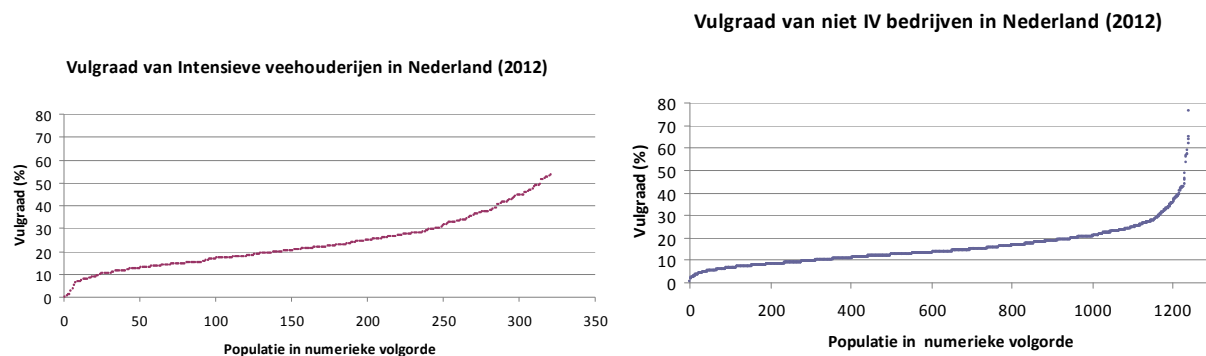
2.1.1 Maximale vulgraad van 50 %

Bij het modelleren van de ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt is uitgegaan van een eindsituatie waarbij 50 % van het bouwvlak in beslag wordt genomen door dierverblijfplaatsen. In het MER is geen onderscheid gemaakt tussen de vulgraad voor de verschillende diergroepen. In de literatuur die bij het ontwikkelen van de methodiek is gebruik zijn geen duidelijke en eenduidige kentallen te vinden die een uitspraak doen over de vulgraad van veehouderijen in Nederland. Vanwege het ontbreken van eenduidige kentallen is in het MER gebruik gemaakt van praktijkcijfers die voortkomen uit een twintigtal door Tauw opgestelde milieueffectrapportages omtrent het opnieuw vaststellen van een gemeentelijk bestemmingsplan buitengebied. De dossiers komen uit de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Limburg, Utrecht, Overijssel, Friesland, Utrecht en Noord Holland. In totaal zijn in 321 intensieve veehouderijbedrijven (i.c. kippen- en varkenshouderijen) en 1245 (melk)veehouderijbedrijven meegenomen. Mede gezien de geografische spreiding en omdat deze steekproef 5,8 % van het totaal aantal hokdierbedrijven³ en 3,4 % van het totaal aantal graasdierbedrijven⁴ omvat, lijkt er sprake van een redelijk representatieve populatie voor de sector in Nederland.

Van al deze bedrijven is voor de huidige situatie de vulgraad van het bouwvlak vastgesteld. Het oppervlak van de dierverblijven is daartoe uitgedrukt als percentage van de omvang van het vigerende bouwvlak. De onderstaande grafieken laten het verloop van de vulgraad zien binnen de populaties van beide steekproeven. Op de x-as van de grafieken zijn de bedrijven in numerieke volgorde gerangschikt: links staan de bedrijven met een lage vulgraad, naar rechts toe neemt de vulgraad steeds verder toe. Een vergelijking van beide curven laat zien dat er geen grote verschillen zijn tussen beide onderdelen van de veehouderij in Nederland. Wat opvalt is dat er bij de grote melkveehouderijen een aantal bedrijven lijken te zijn met een soms heel hoge vulgraad. Analyse van deze individuele gevallen leert dat er in de meeste van deze gevallen sprake is van illegale bebouwing die zich uitstrekt buiten het planologisch toegekende bouwvlak.

³ Het totaal aantal hokdierbedrijven in Nederland bedroeg volgens het CBS in 2012 ongeveer 5.500.

⁴ Het totaal aantal graasdierbedrijven in Nederland bedroeg volgens het CBS in 2012 ongeveer 36.500.

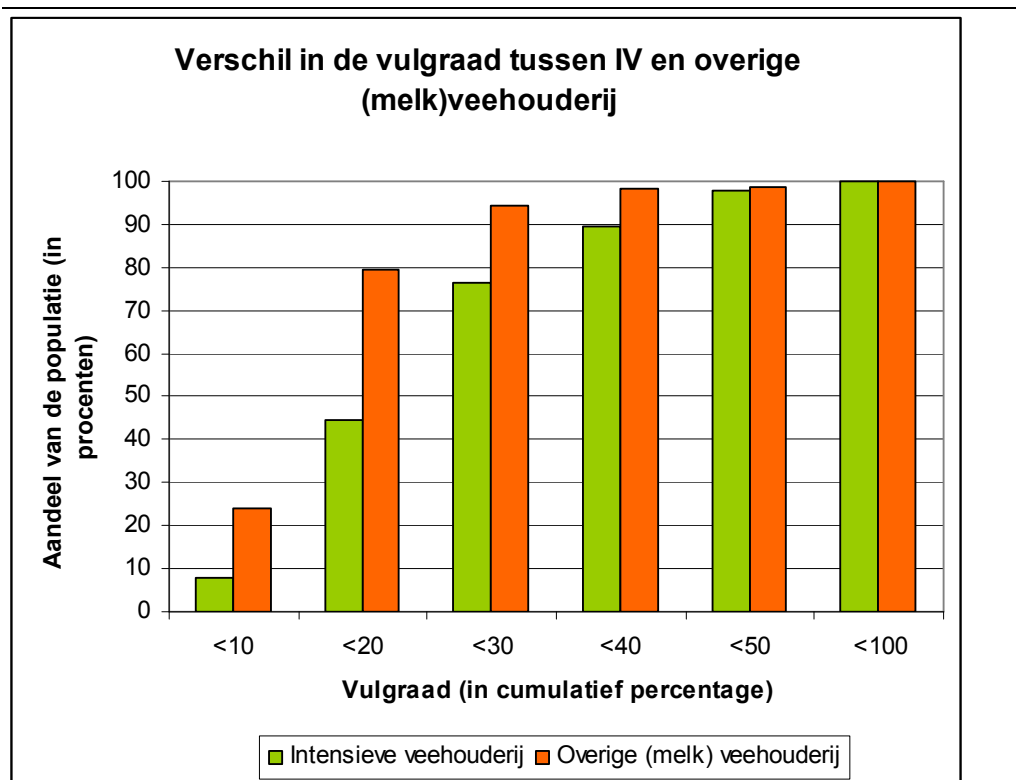

Figuur 2.1 Vulgraad van de Nederlandse veehouderin in 2012

In een nadere analyse is ingegaan op het verschil in de vulgraad tussen de intensieve veehouderij (IV) en de overige (melk)veehouderij. Onderstaande staafdiagram (figuur 2.2) geeft het resultaat weer van die analyse. Uit het staafdiagram valt bijvoorbeeld af te lezen dat ongeveer 45 % van de IV-bedrijven in 2012 een vulgraad had van minder dan 20 %. Een vergelijkbare vulgraad was bereikt op ongeveer 80 % van de overige (melk)veehouderijen. Uit het staafdiagram valt ook af te lezen dat meer dan 75 % van de IV-bedrijven in 2012 een vulgraad had van minder dan 30 %. Een vergelijkbare vulgraad was bereikt op ongeveer 95 % van de overige (melk)veehouderijen. Dus voor de bedrijven met een relatief lage vulgraad geldt dat het aandeel melkveehouderijen beduidend groter is dan het aandeel intensieve veehouderijen.

Het doel van de analyse is echter om vast te stellen wat de maximaal haalbare vulgraad zou kunnen zijn. Uit het staafdiagram valt af te lezen dat ongeveer 99 % van de IV-bedrijven in 2012 een vulgraad had van minder dan 50 %.

Een vergelijkbare vulgraad was bereikt op 98 % van de overige (melk)veehouderijen. Dus als wordt gekeken naar de maximaal haalbare vulgraad geldt dat dit (in 2012) ongeveer 50 % is geweest en dat er eigenlijk geen verschil is waar te nemen tussen de intensieve veehouderijen enerzijds en de overige (melk)veehouderijen anderzijds.

Figuur 2.2 Vershil in vulgraad binnen twee sectoren van de Nederlandse veehouderij in 2012

Uit deze analyse blijkt dat het onder de huidige omstandigheden redelijk is een maximaal haalbare vulgraad voor heel Nederland aan te houden van 50 %. Er is geen reden om aan te nemen dat deze omstandigheden binnen de planperiode van 10 jaar drastisch zullen wijzigen. Over 10 jaar zal er namelijk nog steeds een belangrijk deel van het bouwvlak gebruikt moeten worden voor andere functies dan het houden van dieren. Daarom is dit percentage gebruikt in het MER.

Het is duidelijk dat er lokale omstandigheden kunnen zijn op basis waarvan een andere vulgraad de werkelijkheid ter plaatse beter benadert. In sommige gebieden in Nederland zijn de omstandigheden voor de bedrijfsvoering van grondgebonden (melk)veehouderij dat 50 % vulgraad (veel) te hoog kan zijn. Voor intensieve veehouderij geldt dat wanneer de configuratie van de bebouwing gunstig ligt, wellicht eveneens een hogere vulgraad niet is uit te sluiten.

2.1.2 Effect op N-depositie van een 70 %-vulgraad

In de voorgaande paragraaf is nader onderbouwd waarom er in het planMER gekozen is voor een maximale vulgraad van 50 %. Zonder verder in te gaan op de redelijkheid van een maximale vulgraad van 70 % in bouwvlakken die in gebruik zijn door intensieve melkveehouderijen in Schijndel is het effect van een dergelijke hoge vulgraad op de depositie vastgesteld voor scenario 5.2 uit het planMER. In de onderstaande tabellen is het verschil aangegeven tussen de rekenresultaten in het planMER en de aanvullende rekenresultaten.

Tabel 2.1 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Kampina & Oisterwijkse Vennen (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe/afname van de depositie bij verschillende vulgraad

de Kampina & Oisterwijkse Vennen		Scenario's	
Toename / afname	Verskil in depositie (mol/ha/jaar)	Scenario 5.2 uit het planMER met een vulgraad van 50%	Scenario 5.2 uit het planMER met een vulgraad van 70%
+	>10	0	0
+	0-10	0	0
-	0-1	333	333
-	>1	0	0

Tabel 2.2 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen het Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe/afname van de depositie bij verschillende vulgraad

het Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek		Scenario's	
Toename / afname	Verskil in depositie (mol/ha/jaar)	Scenario 5.2 uit het planMER met een vulgraad van 50%	Scenario 5.2 uit het planMER met een vulgraad van 70%
+	>10	0	0
+	0-10	0	0
-	0-1	102	102
-	>1	0	0

Tabel 2.3 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Dommelbeemden (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe/afname van de depositie bij verschillende vulgraad

de Dommelbeemden		Scenario's	
Toename / afname	Verskil in depositie (mol/ha/jaar)	Scenario 5.2 uit het planMER met een vulgraad van 50%	Scenario 5.2 uit het planMER met een vulgraad van 70%
+	>10	0	0
+	0-10	0	0
-	0-1	38	47
-	>1	23	14

Een analyse van de verschillen leert dat, door de hogere vulgraad van de intensieve veehouderijen, er met name een verschuiving optreedt van de depositie op de Dommelbeemden, het Beschermd natuurmonument dat op relatief korte afstand van het plangebied ligt. De afname ten opzichte van het huidige gebruik is bij een vulgraad van 70 % minder dan bij een vulgraad van 50 %. Vastgesteld is echter dat er in beide gevallen sprake is van een afname van de depositie. Op de verder weg gelegen Natura2000-gebieden zijn de verschillen niet merkbaar. In beide gevallen is er sprake van een afname van de depositie op de kwalificerende habitats van 0-1 mol/ha/jaar.

2.1.3 Conclusie

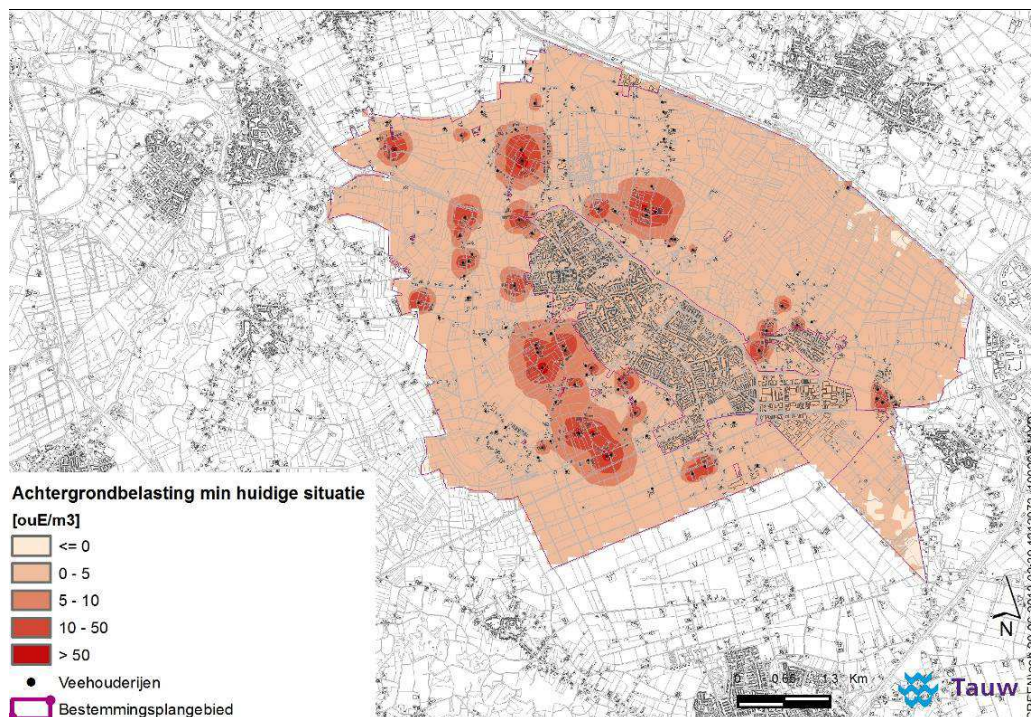
De maximale mogelijkheden met betrekking tot de vulgraad van intensieve veehouderijen is beschouwd en doorgerekend voor het scenario dat uitgaat van de werking van de provinciale verordening, bij een wijzigingsbevoegdheid van 1,5 ha voor (intensieve) veehouderijen, in combinatie met een wijzigingsbevoegdheid van 2,0 ha voor melkveehouderijen in het LOG. Gezien de uitkomst van de gebiedsgerichte modelleringen zoals hierboven gepresenteerd is het niet nodig de effectbeschrijving, noch de conclusies van de Passende beoordeling uit het planMER op dit punt aan te passen.

2.2 Geureffecten

De gemeente Schijndel heeft (nog) geen inventarisatie van de geursituatie gedaan zoals bedoeld in de Wet geurhinder en veehouderij. Een gekwantificeerd inzicht in de maximaal mogelijk geurbelasting was daarom, bij het opstellen van het planMER, niet beschikbaar. In aanvulling op het planMER is deze alsnog opgesteld, gebruik makend van de voor de gebiedsgerichte modelleringen verzamelde bedrijfsgegevens. Om op een correcte wijze de achtergrondbelasting vast te kunnen stellen zijn de veehouderijen die tot op een afstand van 2 kilometer buiten de gemeente liggen ook meegenomen ten behoeve van de geurmodellering. De data die uitgaan van de per bedrijf maximale voorgrondbelasting zijn met de meest recente versie van V-stacks-gebied bewerkt om de gecumuleerde geurbelasting (i.c. de achtergrondbelasting) in de gemeente vast te kunnen stellen.

2.2.1 Maximaal mogelijke geurhinder

Op basis van een maximaal mogelijk gebruik dat het bestemmingsplan toestaat, met een maximale vulgraad voor de intensieve veehouderij is uitgerekend in welke mate de gecumuleerde geurbelasting toeneemt in de gemeente Schijndel, gemeten ten opzichte van de huidige situatie. Het resultaat van deze modellering is weergegeven in de onderstaande figuur.

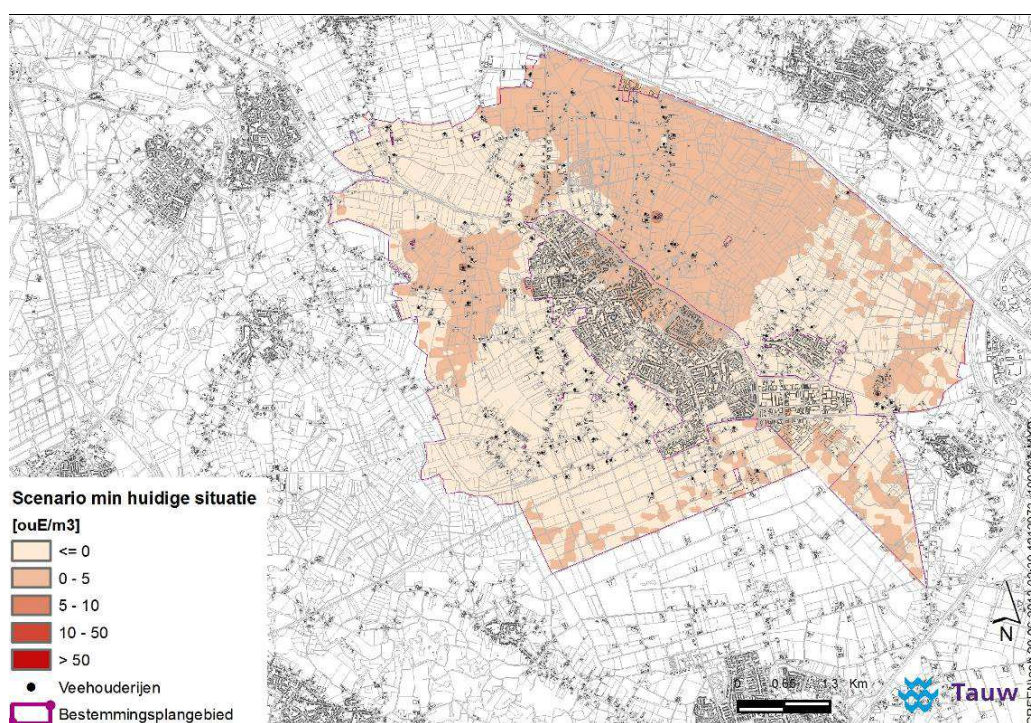
Figuur 2.3 Effect van de maximaal mogelijke groei van de intensieve veehouderij in Schijndel op de gecumuleerde geurbelasting in Schijndel

Uitgerekend is dat, bij een volledig gebruik van de planologische mogelijkheden, door alle intensieve veehouderijen die nu op de plankaart van de gemeente terug te vinden zijn, de geurbelasting in de directe omgeving van (clusters van) groeiende intensieve veehouderijen kan toenemen met 10-50 ouE/m³. Het aantal bewoners binnen deze zone is beperkt. In de bebouwde kom van de gemeente (met ongeveer 20.000 inwoners) zal in dit worstcase-scenario sprake zijn van een toename van de geurbelasting met niet meer dan 5 ouE/m³. In het planMER was al vastgesteld dat er in het leeuwendeel van de bebouwde kom van Schijndel sprake is van een geurbelasting van niet meer dan 3 ouE/m³ (figuur 5.10 uit het planMER). Dat betekent dat, ook in de worstcase, de gecumuleerde geurbelasting in de bebouwde kom van Schijndel niet meer dan 8 ouE/m³ zal zijn, minder dan het maximum van 14 ouE/m³ dat in een geurverordening toelaatbaar gemaakt zou kunnen zijn.

Echter, zoals betoogd in het planMER is een dergelijke toename niet realistisch omdat er elk jaar ongeveer 5 % van de varkenshouders zal stoppen en slechts een deel van de blijvers in de gelegenheid is om te groeien.

2.2.2 Effect op de geurhinder bij een realistische dynamiek in de sector

In het MER is al vastgesteld wat de te verwachten toename van de achtergrondbelasting zou zijn als het groeiende deel van de intensieve veehouderijen zich zou ontwikkelen tot een vulgraad van 50 % van de bouwvlakken. De resultaten van die berekeningen staan weergegeven in figuur 5.11 van het planMER. In aanvulling daarop is doorgerekend wat, bij een maximale vulling van de groeiende intensieve veehouderijen tot 70 %, de toename van de geurbelasting zou zijn. In de onderstaande figuur staat het resultaat van die aanvullende geurberekening weergegeven.

Figuur 2.4 Effect op de geurbelasting ten gevolge van scenario 5.2, vergeleken met de huidige situatie

Doordat er in scenario 5.2, mede afgedwongen door de werking van de provinciale stikstofverordening, sprake zal zijn van een aantal stoppende veehouderijen en slechts een beperkt aantal groeiende bedrijven, is het de verwachting dat de gecumuleerde geurbelasting in de gemeente Schijndel af zal nemen. Rondom de groeiende intensieve veehouderijen is er wel een zone waarin de geurbelasting enigszins toe zal kunnen nemen, maar nooit meer dan met 5 ouE/m³. Dit beeld komt overeen met figuur 5.11 uit het planMER.

Dit betekent dat er in het grootste gedeelte van de gemeente er zondermeer sprake zal zijn van een verbetering van het leefklimaat voor wat betreft geurhinder. In een beperkt deel van de gemeente kan op voorhand niet worden uitgesloten dat, door de groeiende veehouderijen in de

directe omgeving, de geurhinder zal toenemen. Echter, sectorale wetgeving borgt dat deze toename van de hinder de vastgestelde grenswaarden niet zal overschrijden waardoor de toename van de achtergrondbelasting in deze delen van de gemeente beperkt zal blijven.

2.2.3 Conclusies

De maximale mogelijkheden met betrekking tot de vulgraad van intensieve veehouderijen is beschouwd. Vastgesteld is dat ook in een dergelijke absolute worstcase, de ruimte die de Wet geurhinder en veehouderij biedt aan de gemeente niet zal worden overschreden.

Het in het planMER doorerekende scenario dat uitgaat van de werking van de provinciale stikstofverordening is aangepast met een vulgraad tot 70 %. De uitkomsten van deze aanvullende berekeningen zijn niet wezenlijk anders dan die in het planMER zijn gepresenteerd. Daarom is het niet nodig de effectbeschrijving uit het planMER op dit punt aan te passen.

2.3 Effecten op de EHS en de Wav⁵-gebieden

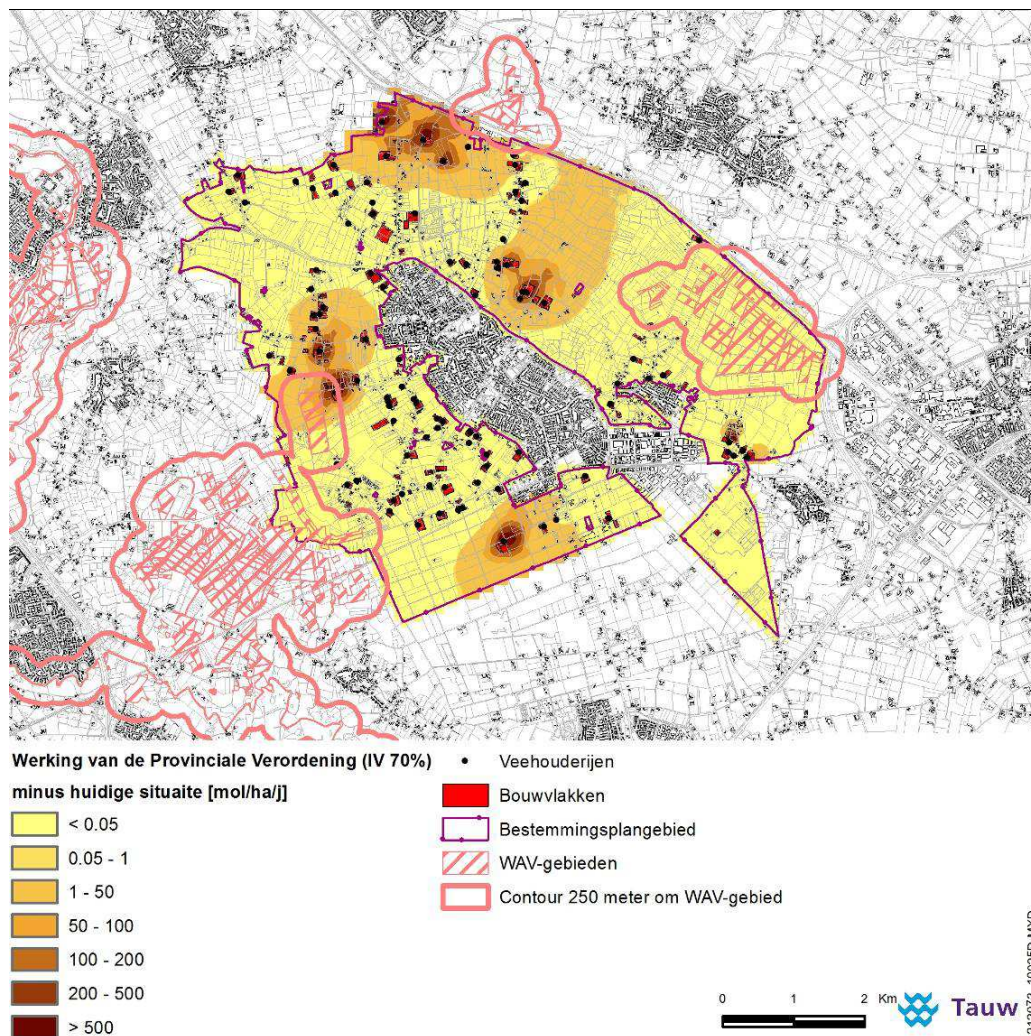
De commissie is van oordeel dat uit het planMER (pag. 83 en 84 in samenhang met pag. 73) niet valt op te maken of een toename van stikstofdepositie op Wav-gebieden binnen en buiten de gemeente kan plaatsvinden.

In onderstaand kaartbeeld zijn de kwetsbare gebieden als bedoeld in de Wet ammoniak en veehouderij binnen de gemeente Schijndel weergegeven (Wav-gebieden), maar nu inclusief de stikstofdeposities behorende bij scenario 5.2 uit het planMER (alleen nu op basis van 70 %). Van west naar oost betreft dit:

- Bosgebied 't Hoefje (waterwingebied Brabant Water)
- Elderbroek
- Wijboschbroek

De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) vormt een onderdeel van ammoniakregelgeving voor dierenverblijven van veehouderijen. Deze regelgeving kent een emissiegerichte benadering voor heel Nederland met daarnaast aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden, de zogenaamde Wav-gebieden. Zo gelden binnen de 250-meter zones beperkingen voor de milieuvergunningverlening aan bedrijven.

⁵ Wav = Wet ammoniak en veehouderij

Figuur 2.5 Toename van de depositie bij scenario 5.2 (met 70% vulgraad) ter plaatse van de op basis van de Wav aangewezen, voor verzuring en eutrofiëring zeer gevoelige gebieden

Kenmerkend voor alle drie de gebieden is dat het bosgebieden zijn op relatief voedsel- en basenrijke leembodems. Met name het Elderbroek en Wijboschbroek hebben een nat karakter door het optreden van kalkrijke kwel, waardoor in het verleden op veel locaties rabatten zijn aangelegd voor de teelt van populieren. Vanuit de cultuurhistorische waarden worden populierenweiden en rabatbossen behouden. Intussen wordt echter ook op ruime schaal gestreefd naar natuurlijker bosbeheer. Daardoor is ook soortenrijk bos met, naast populier, ook boomsoorten als es, zwarte els en eik tot ontwikkeling gekomen.

Kenmerkend voor deze bossen is verder de rijke ondergroei met struiken zoals inlandse vogelkers en een zeer soortenrijke voorjaarsflora met soorten zoals bosanemoon, slanke sleutelbloem, eenbes, bospaardestaart, zwartblauwe rapunzel en knikkend nagelkruid. Bosgebied 't Hoefje bestaat lokaal in het zuidelijk deel uit ouder bos met essen en populieren, dat enigszins vergelijkbaar is met de bostypen in het Elder- en Wijboschbroek. Het grootste deel is echter jonger, waardoor nu nog meer sprake is van een potentie voor structuur- en soortenrijk bos dan een actuele kwaliteit. Behalve dat soortenrijke vegetaties aanwezig zijn, zijn deze structuurrijke bossen ook van groot belang voor een gevarieerde (broed)vogelbevolking.

De basenrijke leembodems en het optreden van kwel zorgen ervoor dat de gebieden beperkt kwetsbaar zijn voor de verzurende effecten van stikstofdepositie. Verzuring wordt effectief gebufferd. Deze bossen hebben verder van nature een tamelijk voedselrijk karakter. Dit wordt in de eerste plaats veroorzaakt door de vruchtbare vochtige bodem. Daarnaast breekt ook het bladstrooisel van bijvoorbeeld populieren snel af, waardoor voedingsstoffen weer snel vrij komen. Hoewel verruiging een bedreiging kan vormen bij een groot aanbod aan stikstof, heeft dit in deze bostypen een relatief beperkte invloed op de soortenrijkdom van de vegetatie. Belangrijke redenen daarvoor is dat het merendeel van de aanwezige plantensoorten vroeg in het jaar bloeit en zaad vormt, voordat de bomen in blad komen en ook voordat sterke verruiging kan plaatsvinden. Verder in het jaar wordt verruiging voorkomen door beschaduwing door het op dat moment gesloten bladerdek van de bomen.

Noordoostelijk van het Wav-gebied 't Hoefje ligt binnen de 250-meter zone een veehouderij. Op bovenstaande figuur springt dit bedrijf eruit als gevolg van de zichtbare stikstofdepositiebijdrage van dit bedrijf op het aanpalende bosgebied. Deze bijdrage is gebaseerd op de worstcase en op basis van de gehanteerde vulgraad van 70 % (zie eerste paragrafen van deze Aanvulling). In werkelijkheid zal de stikstofdepositiebijdrage van dit bedrijf op 't Hoefje beperkter zijn als gevolg van de Wav. Op grond van de Wav zal dit bedrijf, dat net binnen de 250 meter-zone ligt, namelijk alleen onder strikte voorwaarden (binnen het emissieplafond van de veehouderij) kunnen uitbreiden. In de Wav is ook bepaald dat onder bepaalde omstandigheden verdergaande technieken dan de beste beschikbare technieken moeten worden toegepast om te voorkomen dat sterk voor verzuring gevoelige delen van de EHS verder worden belast.

3 Conclusies

Op basis van het toetsingsadvies dat op 18 juni 2013 is uitgebracht over het planMER bestemmingsplan buitengebied Schijndel is het MER aangevuld. Daarbij is rekening gehouden met de aspecten die de commissie heeft benoemd in haar advies. In deze notitie is op beschrijvende wijze, en daar waar nodig gekwantificeerd onderbouwd ingegaan op de door de commissie geïdentificeerde tekortkomingen.

De conclusie is dat de bevindingen zoals die in het MER zijn gedocumenteerd in samenhang met deze Aanvulling op het MER, voldoende milieuinformatie beschikbaar is op basis waarvan het besluit over het bestemmingsplan Landelijk Gebied vanuit milieuoptiek verantwoord genomen kan worden.